

Quim Masferrer: «Hi ha més bona gent que gent que fa soroll»

L'actor diu que «si vas a un lloc amb ganes d'aprendre, et reben bé»

Teatre de Guerrilla

Als 14 anys va fundar la seva primera companyia de teatre a l'institut. Quim Masferrer (Sant Feliu de Buixalleu, 1971) és fill de pare pagès i de mare cuinera. Amb els anys ha après que més val escoltar i aprendre dels altres. I estar despert al que la vida et regala.

Aquesta conversa està patrocinada pel celler **Més Que Paraules** (<http://mesqueparaules.cat/>)

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=D0cVI-tLmYc>

El teu pare et deia: "Quan vagis a un poble, ves-hi a aprendre, no a ensenyar".

M'ho va dir quan vam començar *El foraster*. A vegades sembla que haguem de tirar de consells del món audiovisual, de gent del gremi, d'intel·lectuals, però en canvi el consell que més m'ha ajudat és el d'una persona que no té res a veure amb la televisió. Que, a més a més, la mira molt poc. I és el meu pare. M'ho va dir no com un consell per al programa, sinó per a la vida. Això ho havia vist molt al pare, perquè és molt curiós. Quan de petit anàvem de vacances i arribàvem a un lloc li agradava molt la gent. Ell ja feia de foraster.

Ho vas aprendre d'ell?

En part sí. Anar als llocs amb humilitat i amb moltes ganes d'escoltar i d'aprendre. Perquè si vas a un lloc amb ganes d'aprendre, et reben bé. El meu pare és així. Ell és pagès i si algú se li acosta a l'hort i li diu "escolta, Quim, com plantes els enciams?", ell s'enrotllarà i t'explicarà que l'avi ja ho feia així. Però si algú se li acosta i li diu "escolta, els enciams no els plantes bé", generarà

una mena de rebuig.

És més escoltar que allisonar.

Al *foraster* ens acostem a un lloc i n'aprenem a través de la seva gent. Quan entrevistes la gent has d'intentar que es generi un espai en què ells se sentin còmodes per poder-te explicar coses, i puguem aprendre'n tots.

Allunyes l'ego perquè persones anònimes siguin les protagonistes.

La televisió ja és prou aparatosa. Portes tota la parafernàlia, la càmera, el tècnic de so. És molt invasiva. Amb *El foraster* el que pretenem és que ho sigui el mínim possible. Hi anem tres persones. Jo no soc el protagonista, soc el mèdiu, que parlo amb la gent i porto un micro perquè s'ha de sentir el que ens expliquen. Però si no, m'agradaria que no hi hagués ni això. I si poguéssim fer tele sense càmeres, encara més, perquè passarien coses més grans.

Has viatjat mai sol abans?

Sí. Havia fet de foraster abans de fer *El foraster*. M'agrada molt anar a la deriva. Agafava la moto sense tenir un destí concret i resulta que, per exemple, pel camí em trobava un pastor. Em parava amb ell i, de manera improvisada, la vida em regalava aquelles dues hores. Després potser volia anar a un poble però se'm feia tard i trobava no sé qui altre. Aquesta cosa no organitzada m'agrada molt. A la televisió tot està més acotat, però intentem que sigui molt aventurer. Moltes de les persones que entrevistem han caigut gràcies a l'atzar, perquè hem passat per un mateix carrer en un mateix moment. Si haguéssim passat per un altre carrer, n'hauria trobat d'altres.

És un reflex de la vida, perquè tampoc ho pots controlar tot.

Sí. Fins al punt que vas a un poble, parles amb la seva gent i en surt un programa. Però si hi haguessis anat una setmana després, n'hauria sortit un altre. Intento que aquest atzar de la vida hi sigui.

I ser valent per rebre'l?

Més que valent, estar-hi predisposat. Per això intento no dir mai no a res. L'ànima del programa són les ganes que passin coses.

La teva mare és cuinera i el teu pare és pagès, són oficis molt artesans. De què t'ha servit?

He estat molt allunyat del món del teatre. Soc actor i tinc una companyia des de molt jove, però mai he estat dins dels entorns teatrals. Aquest glamur que a vegades acompanya la nostra feina no m'agrada. M'agrada agafar-la com el meu pare viu la de pagès: primer has de sembrar, després regar i després collir. O com la mare feia un plat quan treballava de cuinera. Darrere d'aquells canelons boníssims hi ha tot un procediment. D'ells he après molt.

?

Què t'han ensenyat?

El meu pare m'ha ensenyat l'amor per la terra. Jo no soc pagès. Quan era petit i el meu pare em feia anar-lo a ajudar a l'hort, ho passava fatal.

Què et feia fer?

Collir patates, arrencar-les. No m'agradava gens. Ara que em faig gran, a vegades li pregunto: "Pare, no necessites pas que t'ajudi?". Tot i que ell és un apassionat de Sant Feliu de Buixalleu. Es coneix tots els termes: els senyals en què comença un municipi i en comença un altre. Li encanten aquestes coses. El seu amor per la terra és molt més físic, i el meu és d'estimar-la a

través de la gent. Els amics del meu pare els aprecio molt, i mira que són caçadors, i la cacera la detesto.

Però això no et frena a l'hora de poder estar amb ells.

Si ets anticaçador, els caçadors ja no t'han de caure bé. Una cosa és que trobis lícit o just o injust el fan, però després hi ha una cosa de compartir. La tolerància és la base de l'harmonia entre tots. Em fa ràbia que descartem viure coses amb la gent perquè pensin molt diferent de nosaltres. Ens fem guetos. És com qui diu que Cristiano Ronaldo no és un bon jugador de futbol. Per què? Si és un crac.

Què ens cal?

Crec que vivim en un món on hem de cridar "visca les diferències". Per molts anys. Visc a Arbúcies, té 6.000 habitants i 58 nacionalitats diferents. Els meus veïns són marroquins, tinc uns romanesos al costat. Que xulo que és. Però jo no donaré consells a ningú.

I que te'n donin?

Escolto molt. Però soc molt fet a la meua. M'agrada que em diguin coses, després ja decideixo què faig. Però compartir m'apassiona.

Què és el que més t'agrada compartir?

Si el que va inventar la roda no ho hagués compartit, ves a saber on seríem. El que em fa estar més content és acabar emocionat d'una cosa que m'ha explicat algú que acabo de conèixer. A la Cerdanya vaig trobar la Tuni, una dona que estava passejant el seu gos. Em va explicar que el seu fill va morir als 25 anys. I que encara ara, quan arriba el seu aniversari, li fa un pastís. I per Nadal li posa el plat a taula. Em va tocar molt. I vaig pensar: "Gràcies per explicar una cosa tan íntima". Si compartim, l'ona expansiva es fa més gran: les il·lusions, les tristeses, tot. El dia que vagi a un poble i no vulguin compartir res amb mi, s'acaba el programa.

Viatjar et fa adonar que podries tornar a començar moltes vegades, en molts llocs diferents.

Sí. Ara, venint cap aquí, se m'ha acostat una senyora i m'ha dit: "Gràcies". Ens hem creuat la mirada i li he dit: "Gràcies per venir a donar-me les gràcies". Suposo que ho feia perquè el programa l'emociona. Potser estic en un moment de la meua vida en què soc més transcendent, que podria ser.

Deus veure que tots som molt més iguals del que semblen.

Moltes vegades em pregunten: "Podria fer un foraster a la Patagònia o a Tòquio?" Sí. En el fons a tots ens preocupen les mateixes coses: l'amor, la salut, la feina, la família i la mort. Després hi ha els matisos: de quina manera algú ha viscut la mort. A un li fa por, a l'altre no. Hi ha gent que ho donaria tot per la feina, d'altres només volen el just per anar tirant. De quina manera has trobat l'amor? O encara l'estàs buscant? Hi ha qui hi passa per sobre de puntetes i qui hi entra fins al final de tot. O qui veus que aquella parella que té és el millor que li ha passat a la vida però no sap com dir-l'hi. I no li dirà. La manera amb què la Tuni et parlava del que havia viscut era molt emocionat. Hi havia gent que deia: "Fa 11 anys que li havia passat això i encara no ho ha superat".

Però fixa't el que arribem a carregar a dins.

Oh, és clar. Les motxilles. Hi ha qui diu: "Que maco que és que aquesta senyora encara li faci el pastís", o qui diu: "Això no ho té superat, si encara li fa el pastís". Però hi ha una reacció. Ella cada dia anava al cementiri. I em va dir: "Molta gent m'ha dit el que he de fer, davant la mort sobtada d'un fill de 25 anys, i al final he decidit que faré el que em cor el digui. El que sento. M'és igual

que algú em digui que no faig bé de fer això. Haig d'aprendre a conviure-hi i això em va bé". Vaig dir-li que és molt valenta d'explicar-ho. Això no aprens a superar-ho, perquè no se supera, sinó a conviure-hi.

Cadascú arrossega motxilles, encara que a vegades no ho sembli.

Pots compartir-les i l'altre ha d'estar prou fi per rebre-les.

Tu les comparteixes?

Haig de reconèixer que em costa. I potser em costa més amb un entorn de casa. Estic en un punt en què tenint contacte amb tanta gent necessito tenir els meus espais i estar sol, tot i tenir parella i filla. No és fàcil compartir.

Per què?

Perquè a vegades estem carregats de prejudicis. Sovint pensem que el que podem explicar no interessa. O a vegades fins i tot pots arribar a ser molt reservat, en el sentit de dir que això ho vull guardar per mi.

Fa por el que diran?

Hi ha gent que m'ha explicat coses que els seus veïns no sabien. Quan fem el monòleg, es nota. De cop i volta veus com la gent es comença a girar i a dir: "Tu fas això?" Recordo la Cinteta i el Miquelet, dels primers programes. La Cinteta em va ensenyar un regal que es fan de tant en tant: van al menjador de casa seva, es posen el *Para que no me olvides*, de Lorenzo Santamaría, i l ballen junts. Allò els veïns del costat no ho sabien. Sentien una música però mai s'haurien imaginat això. Que maco que és que un matrimoni de 80 anys de tant en tant es regali aquest ball.

Si el que t'interessa és l'autenticitat, et deu fer certa mandra tot el que són *posturejos*.

Sí, però jo sempre parteixo que cadascú foti el que li doni la gana. El Facebook ja no el porto jo, però el Twitter encara el conservo.

Deus anar veient les mines que hi cauen.

Sí. I aquesta cosa de detractors: l'anonimat. Però no fa gaire vaig veure un tuit que ensenyava una sortida del sol, i més o menys deia: "Que guapo que és viure aquest moment allunyat de tot i de tothom". Em sembla molt bé que ho pengi. Estic allunyat del món teatral, d'aquesta mena de glamur estrany que hi ha. De festes, estrenes, presentacions.

Sovint és fals.

Els humans som molt així. A través de les xarxes socials sí que hi ha aquesta necessitat de dir: "Mira que bé que m'ho estic passant". Però la tolerància parteix de respectar el que facin els altres. A la revetlla vaig estar molt allunyat del mòbil, però estic convençut que hi havia 50.000 fotografies de coques que anaves a menjar, de fogueres que estaves vivint i de llocs paradisiacs on volies ensenyar que hi eres.

Ensenyant la vida es perd la vida.

Sí. Intento allunyar-me dels decorats de mentida, que en dic jo. Ho he après del pare: una pedregada t'ho fot tot enlaire.

Quan has tingut més èxit, els teus pares t'han dit que no n'hi havia per tant"

Sí. Però també estan contents del que faig. A vegades torno d'un rodatge i dic al pare que he estat treballant tant. I diu: "De sol a sol, com jo, oi?" Jo porto un micro i ell va amb una aixada. Però sí, intento allunyar-me del que és postís.

Tenim molta facilitat per carregar-nos les coses.

Quan fas una feina pública, estàs molt exposat i has de crear molta pell morta. Els detractors normalment són molt més actius i l'anonimat fa que et pugui venir de gust dir la teva des de casa. Però en aquest sentit tinc la pell bastant morta.

Però això s'aprèn?

Faig la meva feina i intento fer-la el màxim de bé possible, amb la consciència que el que faig no pot agradar a tothom. I que fins i tot hi haurà gent que ho detestarà. I soc conscient que hi ha gent que no li agrada el que faig, i em sembla molt bé que sigui així. Sempre que hi hagi respecte pel que fem tots. N'hi ha que no en tenen gens, que poden arribar a ser desagradables. Però no vull perdre un minut de la meva vida pensant que algú que no conec de res, que va amb la cara tapada, m'està fotent a caldo.

Has après a prioritzar?

Soc una mica obsessiu amb la feina. Em costa desconnectar. I absteure'm del que faig quan estic en moments de gravació, i això ho hauria d'aprendre. Saber que quan entro a casa, s'ha acabat la feina i tinc un altre entorn. Però la vida és un aprenentatge constant. I a mesura que et fas gran veus a què val la pena que dediquis esforços.

A què?

Tinc una filla de dos anys. No sé si està aprenent més ella de jo o jo d'ella. Torna a ser una cosa autèntica. Començant pel misteri de la vida, que et fas una de preguntes brutals. De cop i volta neix una criatura, que és una esponja, que aprèn constantment, que està despullada de postureig. És tan de veritat. L'autenticitat és ella. Depèn absolutament de tu. Si la deixessis estar, no duraria ni quatre dies. És tan animal. Veus els vedells que acaben de néixer i al cap de quatre hores caminen i es defensen, i veus com n'arribem a ser de burros, els humans. És el misteri de la vida.

Què t'ha ensenyat ella?

Sense dir que té por, ho notes. Et genera un seguit d'instints, que els tenim a dins adormits i de cop i volta el cos els destapa. Acabo un rodatge i me'n vaig ràpid cap a casa per si l'enganxo desperta. No fa gaire, abans d'anar-me'n a treballar, la vaig trobar enganxada a la maleta: "No marxis, no marxis".

Has d'aprendre a dir-li adeu.

Aquesta sensació no l'havia tingut mai de la vida. Això de sortir de casa amb la rancúnia de dir hòstia que fort el que m'està passant. Haig d'anar a treballar, perquè no puc dir que no. Hi ha un equip que s'ha desplaçat a un lloc i hem de començar un rodatge. I en canvi només un gest de la teva filla et genera un estat que no havies tingut mai. Quan no tenia la filla, agafava la jaqueta i les claus del cotxe i marxava de casa.

Ara ella té el poder.

Sí.

El que esperem quan anem a un lloc és trobar-hi bona gent.

I ho dic de veritat, que són bona gent. Quan preparàvem el programa pilot a Espolla, vam veure que teníem una cosa molt xula. La gent se'ns obria i ens explicava moltes coses. No sabíem si funcionaria molt o si seria un desastre, però el que vèiem és que no seria una mediocritat. I al final no podíem dir un gràcies per tot. Em va sortir de dins: "Sou molt bona gent". Perquè després d'haver-te regalat tants moments, sempre ve algú i et diu: "Has estat bé? T'ha faltat alguna cosa?" T'ho han donat tot i encara es plantegen si han estat a l'alçada. Hi ha més bona gent que gent que fa soroll. Tothom té una entrevista, el que passa és que no s'entrevista a tothom. Ja és interessant que algú t'expliqui: "No hi ha res que m'agradi més que ell o ella arriba a dos quarts de nou a casa i llavors el forn fa clic. I tinc feta la lasanya que li agrada".

Tan decidit i valent que se't veu, de què tens por?

Sé que si vols que et passin coses, hi has d'estar predisposat. Si no, no et passaran. Intento tenir el mínim de pors possibles, perquè és el fre. A Gósol vaig pujar al Pedraforca. Si hagués tingut por, m'hauria perdut la gent que vaig conèixer a dalt.

T'hi acostumes, a ser valent?

No. Per feina estic molt fora de casa, els pares s'estan fent grans. Tinc por de no passar prou temps amb ells.

Tens germans?

Una germana, que segueix el que feia la mare al restaurant. Entre setmana estic molta Barcelona i a fora rodant. I tinc aquesta por, perquè crec que el pare encara m'ha d'explicar moltes coses.

Hi parles?

I tant. Ahir vam estar tres hores xerrant. Vaig tenir la gran sort de poder cuidar els meus avis. Els de casa m'han dit que és curiós perquè em van explicar moltes coses i destaco el que va quedar pendent de saber. I mira que amb l'avi Quim, que vivia a casa, jo era l'encarregat d'afaitar-lo quan ell ja no podia. Va morir el 99 anys. I encara penso: "Li hauria d'haver fet més preguntes".

Què t'agradaria saber dels teus pares?

M'agrada molt quan veig que el pare té la necessitat d'explicar-me una cosa. No fa gaire, em va dir que a casa hi ha una aigua que ve d'una mina de Fontseca, que és una casa de pagès que hi ha més amunt, i que passa per una canonada. I que a canvi que hi passi l'aigua, porten dos pollastres per Nadal als amos d'aquella casa. Això fa 150 anys potser tenia sentit. Però vaig pensar: "Tranquil, pare, jo continuaré portant els dos pollastres". O quan la meva àvia estava malalta d'Alzheimer, en un procés molt llarg, el meu pare em va dir: "Si jo mai faltés i ella estigués viva, promet-me que no la portaràs a una residència. Que la seguireu cuidant a casa". Fixa't que ella estava en un procés terminal i ell es trobava molt bé.

Al final es tracta de cuidar-nos.

Tots tenim els nostres vincles. Que són coses de veritat. La meva por és deixar de perdre'm coses amb ells. Encara que siguin silencis. Allò de: "Que bé que estem en aquesta terrassa, oi?". I ara m'ha nascut la por que a la meva filla no li passi res.

Estàs molt obert a la vida.

Quan em diuen "vols que...", jo dic "sí".

L'aprenentatge seria dir no.

Abans no sabia dir que no. Em proposaven no-sé-què, sí sí fem-ho. I ara no. Això no ho faig, no puc o no em ve de gust. Saps què passa també? Que en aquesta feina nostra passes moments en què les coses et van molt bé, i d'altres en què no. En aquesta feina fem surf, a vegades l'onada és més llarga o més curta. Ara en tinc una de molt maca: el teatre i el programa funcionen molt bé. Però sé que hi haurà un moment que l'onada acabarà, arribaré a la sorra i hauré de tornar a remar. Com que a vegades has hagut de remar molt, quan estàs a l'onada ho agafaries tot. Ara, si algú em diu "vine que et presentaré una persona que valdrà molt la pena", llavors sí. Si t'has de penedir d'alguna cosa que sigui d'haver dit que sí. Un que vaig entrevistar a Gósol em va dir "si tens por, no aprendràs res". El que primer has d'aprendre és a no tenir por o a conviure-hi. La base de tot és creure.

Fa poc vam publicar una peça a Catorze que deia que ens passem la vida aprenent a ser infelïços(<http://www.catorze.cat/noticia/5304/passem/vida/aprenent/ser/infelicos>) .

El que sí que crec és que ens costa molt gaudir dels moments. Sempre estem pensant a anar una mica més enllà. És aquest inconformisme de voler el que no tenim. Estàs bé, tens un programa que funciona, estàs content, però hi ha alguna cosa que fa que en desitgis una altra. Sempre.

Desitges el que no tens?

Que ens costi gaudir dels moments és una punyeta. A vegades les coses t'estan anant bé i ja estàs patint per quan no hi vagin. Em costava molt dir que no perquè ja patia pel dia que no m'anessin bé les coses. Estàs content? T'està anant bé? Gaudeix d'aquest moment. No pensis en quan les coses fallaran o en quan passarà no-sé-què.

Les audiències t'atabalen?

L'endemà del programa, a les vuit del matí, m'arriba un missatge amb l'audiència. Quan fas una feina, com més gent vegi allò que fas millor, desenganyem-nos. Però me'n desmarco una mica. Sé que hi haurà un dia que s'acabarà. Perquè ens passin coses noves hem de fer canvis.

A vegades és atrevir-se a ser valent.

Que una cosa et vagi molt bé no és motiu suficient perquè continuï. Vivim en una societat en què és molt meritori que les coses durin. Jo no hi estic d'acord.

A vegades diuen: "Aquest restaurant celebra 50 anys de vida". Però no saps com els han viscut.

O bé "Un matrimoni porten 50 anys de casats". Però estan bé? O una companyia de teatre que porta no sé quants anys però no es poden ni veure. Les coses han de durar el que durin. "És un festival que fa 25 anys que es fa". Perdona, però en fa deu que no hi va ni déu. Per exemple, amb Teatre de Guerrilla hem estat dotze anys. En són molts. I gràcies a haver parat allò que funcionava molt bé ens han passat coses extraordinàries, a mi i a ells.

Ser valent també és saber dir adeu al moment que toca.

D'això a vegades no en sabem. És difícil. A còpia d'hòsties ho anem aprenent tot. Diuen que quan n'hem après ja ens diuen per marxar.

Conversa patrocinada pel celler **Més Que Paraules** (<http://mesqueparaules.cat/>)

(<http://mesqueparaules.cat/>)

